

IRODALOM

KÖNYVISMERTETÉS

Dr. K. Mazek-Fialla: Die Harzgewinnung in Österreich. (A gyantatermelés Ausztriában) Wien: Georg Fromme & Co. 1948, 232. p. 80 Megrendelhető: a Grill-féle könyvkereskedés útján, Bpest, V., Dorottya-u. 2.

A szerző ebben a könyvében áttekintést ad a gyantatermelés korszerű technikájáról. Könyvének értékét nagyban emeli, hogy minden vonatkozásban kibővíti a gyantázás fiziológiai hatásaira és a korszerű gyantázás technikáját fiziológiai alapokon építi fel. Külön, részletesen tárgyalja az erdeifenyő és a feketefenyő, valamint a vörösfenyő gyantázási technikáját, a többi gyantát adó fenyőkre nézve csak áttekintést ad. A legfontosabb az élvegyantázás szempontjából Középeurópában a feketefenyő és az erdeifenyő. Természetesen ezeknek a fafajoknak gyantázástechnikáját teljes részletességgel, képekben bemutatva és rajzokkal érthetővé téve ismerteti. Megtanulhatjuk könyvből: miként fejlődött ki hosszú évek folyamán a régi gyantázási eljárásokból a mai kifinomult, erdeifenyőnél bécsi gyaluval, feketefenyőnél pedig a pitsingi gyaluval való kiméletes gyantázási módszer. A bécsi gyalu mai formájában és a pitsingi gyalu Dr. Mazek-Fialla fejlesztette ki és ezzel elévülhetetlen érdemeket szerzett. A mai élvegyantázás módszere erdeifenyőnél kis felületekre korlátozódik és az élő fatestbe (a szíriácsba) legfeljebb 5 mm mély ségig hatol be. F gyantázási mód tehát kiméletes. Csak a külső szövetekre korlátozódik. Ha tehát erdeifenyőnél a levágás előtt néhány évig gyantázzuk a fát, nem éri az alsóbb szöveteket olyan nagyfokú elgyantásodás, hogy a fa műszaki használhatóságát alászállítaná. Ez tulajdonképpen a bécsi gyaluval való gyantázásnak fő érdeme és eredménye. A feketefenyőnél már nem a csatornákakkal való gyantázási módot látjuk, hanem a nagyobb felületi sebzési módszert. Ezt alkalmazták Ausztriában a bécsi medencében fekvő körülbelül 60.000 hektár kiterjedésű feketefenyő erdőségeikben, ahol a gyantatermelés a fő szempont és a fatermelés másodrangú. Ausztriában 15–20 esztendeig is gyantázzák a feketefenyőt, amit természetesen a mi viszonyaink között nem követhetünk.

A könyvnek fő érdeme, hogy pedagógiai szempontból is kitűnően van felépítve. Lépésről-lépésre, lassan vezet be a legnehezebb fiziológiai problémákba, ezeket könnyen magyarázza és így építi fel a fiziológiai ismereteken a gyantázás korszerű technikáját, amelyet minden legapróbb részletében is megmagyaráz. A gyantázás korszerű technikáját tehát ebből a könyvből bárki könnyen megtanulhatja. Külön fejezetben foglalkozik a nyersgyanta feldolgozási módszerével és ismerteti a Középeurópában legkorszerűbb pitsingi gyantalepárló korszerű üzem berendezését is. Tárgyalja a gyantaktivonás lehetőségét is. Végezetül felsorolja a nyersgyantának és a lepárlási termékeknek felhasználását az iparban és a mindennapi életben. Megtanulhatjuk könyvből, mi minden közül gyanta felhasználásával. Természetesen nem hiányoznak könyvből az ausztriai statisztikai adatok, amelyeket ötletesen tervezett térképek is alátámasztanak. Befejezésül foglalkozik a gyantázás és az erdőgazdaság viszonyával, amelyben kimutatja, hogy e mellékhasználatnak

közgazdasági jelentősége folytán a korszerű erdőgazdaságban helye van és összeegyeztethető a korszerű fatermeléssel.

Dr. Bokor Rezső

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE

LESZNAJA PROMISLENNOSZTJ

1949. 6—7. sz.

B. A. Sztrasinszkij: Útgyalu erdei autóutak részére.

A Fakitermelés Gépesítésének és Energiagazdálkodásának Központi Tudományos Intézete elkészítette az erdei földutak karbantartására és építésére szolgáló TSz-5 mintájú, leegyszerűsített szerkezetű útgyalu kísérleti modelljét. Az útgyalu főbb alkotórészei a háromszögű keret, két támasztó szántalp, két emelőberendezés és a kés felerősítésére szolgáló 3500 mm hosszú és 450 mm magas, háromrészes gerendatartó. Ezen a tartón van felszerelve csavarokkal a kés gyanánt szolgáló egyenlőszárú szögvas. A szögvasal ellátott gerenda elfordítható és a kellő szög alatt beállítható, végének pedig kiképezése olyan, hogy az egyúttal megfelelő részével bíró szabványárok készítésére is alkalmas. Az útgyalu összsúlya 2000 kg. Minthogy az útgyalu szerkezete igen egyszerű, ezért azt bármely olyan, a fakitermelő vállalat rendelkezésére álló műhely elkészítheti, melynek van villanyhegesztő berendezése és fúrópajda. Ebben az esetben az útgyalu elkészítése 6—7-szer olcsóbb, mint egy útborona (greider) beszerzése.

Az útgyalúnak, a próbák alatt, melyek során az útgyalut egy Sz-60 traktor vontatta, egy agyagoshomoktalajon készített, 6—10 cm mélységig áfagyott földút keresztiszelvényét kellett helyreállítania. A vizsgálatok tartama alatt az útgyalu 4 km utat munkált meg. Ennek során az útgyalu jó szilárdságról és egyetlen vágásról tett bizonyosságot. Az útgyalut és a traktort összesen két személy szolgálja ki.

Ha az útgyalu szögvasára a szerző által ismertett módon egy sint szerelünk, úgy a szerző szerint, az útgyalu az út simítására, tömörítésére is alkalmassá válik.

Ha nem áll rendelkezésünkre Buldozer-útépítőgép, akkor az ismertett útgyalu, tuskómentes helyen, a moha- és gyeptakaró eltávolítására, valamint kisebb földtömegek megmozgatására is alkalmazható.

H

M. Sz. Miller: Futószalagrendszerű fakitermelés a timirjazevi kísérleti mintaterdőgazdaságban.

A timirjazevi ipari erdőgazdaságban a fakitermelést olyan erdeifenyőállományokban végzik, amelyek ha-onkinti átlagos fatömege 200 m³. A kitermelés tarvágyással folyik, melynek során csupán magfákat és az elszórtan előforduló vörösfenyőt hagyják vissza. A fát keskeny nyomtávú vasuton a Tom folyóhoz szállítják.

Az egyes vágásokban a futószalagrendszerű fakitermelést néhány azonos összetételű és azonos elvek szerint dolgozó brigád végzi. Ezek a brigádok egyenként 25—28 embert számlálnak és 5 rajból állanak, mégpedig: 1. a döntőrajból, 2. közelítő rajból, 3. hosszolójából, 4. osztályozó-

rajból és 5. rakodórajból. A brigádon belül az egyes rajok munkáját, termelési kapacitását szigorú összhangba hozzák egymással.

A vágásterületen a brigádok részére egy-egy brigádkörzetet jelölnek ki, amelyet 25 m széles és 200–250 m hosszú vágáspáztákra osztanak. A fákat a kiszállítás irányába a pászta hosszába döntik. A döntőraj a döntést Ogorodov ismert villanyfűrész módszerére szerint úgy végzi, hogy megszakítás nélkül egy menetben termeli ki az egész páasztát. Ennek érdekében a döntőrajnak két villanyfűrész van, melyet felváltva használ. A közelítőraj rendszerint két KT-12 közelítőtraktorral dolgozik.

A brigád eredményes munkájának igen fontos feltétele, hogy a balesetelhárítási rendszabályok betartásával a döntés és közelítés munkája egymást ne akadályozza. Ennek érdekében a vágáspázták térbeli rendjére, feldolgozásának sorrendjére és az egyes rajok munkahelybeosztására vonatkozóan pontos táblázatos tervet készítenek.

A kivágott fát nem a vágásban, hanem a felső rakodón veszik számba, mégpedig kétszer. Először megszámlálják a traktorral kiközéltett

szálfákat és megméri azok vágáslapátmérőjét. Ennek alapján számolják el a döntők teljesítményét. Majd a fatömeg megállapítása céljából a mellmagassági átmérőt állapítják meg. Erre a traktorok bérelszámolása végett van szükség. Másodszor a fát akkor veszik számba amikor azt már a vagonba rakták. Ennek alapján állapítják meg a többi csoport munkásainak a bérét.

I. V. Kotomihin az egyéni teljesítményen alapuló bérelszámolást ajánlotta. Minthogy a futószalagrendszerű fakitermelés olyan gépeket — közelítő traktorokat, rakodó darúkat — kíván meg, amelyeket több ember kezel, ez az elszámolás nehézségekbe ütközik. Ezért ebben az esetben a csoportel számolást alkalmazzák, de mindazoknak a bérézési formáknak a felhasználásával, melyek a termelésre ösztökélőleg hatnak. A rajon belül a kereset az egyes munkások bérézési együtthatója arányában oszlik meg.

Ilyen munkaszervezés mellett a brigád által végzett összes munkából, amely magában foglalja a döntést, közelítést, hossztolást és a vasuti kocsikba való berakást, az egy munkásra eső napi teljesítmény 3.9 m³-t tett ki.

H.

KÜLÖNFÉLÉK

AZ ESZTERGOMI ERDÉSZISKOLA JUBILEUMI ÜNNEPSÉGEI

A Vadászerdőről Esztergomba áthelyezett erdészeti középiskola 25 éves jubileuma alkalmával okt. 14–16-ig az erdészeti iskola 3 napos ünnepségsorozatot tartott és megrendezte az „Erdők Napját”. Az ünnepségek sorozata okt. 14-én lampionos felvonulással kezdődött. A menet az MDP székház elé vonult, s ott Tomka György II. éves növendék az ifjúság nevében ígéretet tett az ötéves országfásítási terv végrehajtására. A helyi pártszervezet nevében Kovács Kálmán örömeinek adott kifejezést, hogy az ifjúság megértette a Párt és Rákosi Mátyás hívó szavát és elsőnek állt be az ötéves országfásítási terv zászlóvivői közé. Ezután a pártszékház előtt lelkes tüntetés volt a Szovjetunió, a Párt, Rákosi Mátyás és az erdős Magyarország mellett.

A jubileumi ünnepség okt. 15-én 11 órakor kezdődött az MDP székháza dísztermében. Megjelentek a Földművelésügyi Miniszter képviselőiben: Jabláczy Sándor főosztályvezető, a Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter képviselőiben Babos István osztályvezető, a Műgyetem részéről Lámfalussy Sándor mügy. tanár, az Erdőközpont részéről Osváth István vezérigazgatóhelyettes. Megjelentek a királyhalmi és soproni erdész szakiskolák, az Erdőgazdasági Nemzeti Vállalatok és a helyi szervezet küldöttei.

Az ünnepség során dr. Kollwentz Ödön megbízott igazgató az iskola történetét vázolta 1885-től a mai napig időrendi sorrendben. Bihary

Dezső számtanácsos ismertette az erdész középiskoláért a múltban folytatott küzdelmet, s azt kérte, hogy ennek az iskolának a bizonyítványát ismerjék el egyenrangúnak az érettségivel. Az ünnepi beszéd folyamán leplezték le az első magyar erdész középiskola első igazgatójának, Török Sándornak arképet, akinek Daróczi Márton körerdész méltatta emberi nagyságát. Az iskola igazgatója beszéde végén megköszönte az erdész dolgozóknak az iskola érdekében hozott anyagi áldozatait és annak a reményének adott kifejezést, hogy az iskola Lenin és Sztálin szelleméhez hűen sohasem fog elszakadni a való élettől.

Az esztergomi „Erdők Napján” az ifjúság elindította az ötéves országfásítási tervet a Rákosi Mátyásról elnevezett erdőrezs ültetésével.

(dr. Kollwentz felvétele)